

Eduskunnan Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asia: HE 241/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi.

Asiantuntijan kuulemisaika: tiistai.23.2021 klo 12.15

Vantaan kaupunki on antanut asiasta valtionvarainvaliokunnalle asiantuntijalausunnon, Viljanen Ritva 5.3.2021 sekä Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle, Niinistö Jaakko 16.3.2021.

Viitaten Vantaan aiempiin lausuntoihin, terveys- ja hyvinvointierot syntyvät useiden tekijöiden vaikutuksesta ja uudistuksen tavoitteita edistävät ensisijaisesti riittävä rahoitus ja palveluiden sisällöllinen kehittäminen. Vantaan kaupunki toteaa, että työllisyyden edistämisen näkökulmasta terveys- ja hyvinvointipalvelujen saatavuus on kriittistä erityisesti nuorille sekä pitkään työttöminä olleille kohdennetuissa palveluissa.

Tiiviille, toimialarajat ylittävälle yhteistyölle työllisyys-, hyvinvointi- ja terveysten palvelujen kesken on taattava edellytykset tulevassa lainsäädännössä. Asiakkaan kannalta tärkeintä on mahdollistaa lainsäädännössä sujuva tiedonvaihto sekä asiakkaalle nopea pääsy palveluiden pariin.

Monialainen yhteispalvelu TYP

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on TE-toimiston, kunnan ja Kelan yhteinen toimintamalli, joka palvelee pidempään työttömänä olleita työnhakijoita.

Monialainen yhteispalvelu tarjoaa eri viranomaisien palveluja yhden luukun periaatteella henkilölle, joka on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää, ollut yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään 6 kk. (alle 25-vuotiaat) tai 12 kk. (25 vuotta täyttäneet).

TYPissä on käytössä asiakastietojärjestelmä, joka mahdollistaa asiakkaan tietojen vaihdon eri toimialojen kesken ja sujuvoittaa näin asiakkaan asioiden hoitamista. Tämän tai vastaavan kaltaiselle järjestelmälle on jatkossakin tarve ja järjestelmää tulisi laajentaa, sillä tarvetta sektorirajat ylittävään palveluun on laajasti.

TYP kartoittaa ja ohjaa

Yhteistoimintamallilla asiakkaat saavat palvelussa tasa-arvoista, työllistymissuunnitelmaan perustuvaa palvelua. Asiakkaan tilannetta tarkastellaan kokonaisvaltaisesti omavalmentajan kanssa. Toimintamallilla edistetään työllistymistä ja kartoitetaan työllistymisen esteitä. Mallin etuina ovat oikea-aikaisuus ja henkilökohtainen palvelu. Lainsäädännön tavoitteena tulee lisäksi olla, että työllisyyspalvelut muodostavat

selkeän kokonaisuuden, jossa hallinnonraajat ylittävä palvelutarjonta on asiakkaiden kannalta mahdollisimman helposti saatavilla ja palveluketjut sujuvia.

Sosiaalihuoltolain mukaiset tehtävät

Kaupunkien työllisyyspalvelujen palvelukokonaisuuteen sisältyy nykytilanteessa sosiaalihuoltolain mukaisia tehtäviä mm. kuntouttava työtoiminta. Sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen toteuttaminen on mahdollistettava työllisyyspalveluissa jatkossakin, esimerkiksi hyvinvointialueiden kanssa solmittavilla sopimuksilla, jotta asiakkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus pystytään varmistamaan.

Terveydenhuollon tehtävät

Työllisyyden edistämisen näkökulmasta matalan kynnyksen terveydenhuollon palvelut, kuten neuvonta sekä työttömien terveystarkastukset ovat työnhakijoille tärkeitä tukipalveluita. Samanaikaisesti mielenterveyspalvelujen kasvava kysyntä edellyttää tiivistä yhteistyötä työllisyyspalvelujen ja ohjauspalveluita tarjoavien tahojen välillä. Työnhakijoille palveluita tuottavien tahojen yhteistyölle on luotava edellytykset uudistettavassa lainsäädännössä, erityisesti mahdollistamalla tässäkin yhteydessä sujuva tiedonvaihto eri toimijoiden kesken.

Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttava työtoiminta siirtyisi uudistuksen myötä hyvinvointialueille. Tällä hetkellä työtoiminta on osa kunnan työllisyyspalveluiden muodostamaa kokonaisuutta ja tarkoitettu henkilöille, joiden työ- ja tai toimintakyvyssä on esteitä tai rajoitteita, jotka heikentävät asiakkaan mahdollisuuksia osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön. Monipuolinen työtoiminta on keskeinen osa Vantaan työllisyyspalvelujen kokonaisuutta. Asiakkaalle työtoiminta tarjoaa mahdollisuuden edistää työelämätaitoja ja elämänhallintaa sekä tukea työmarkkinoille pääsyä. Työtoiminnan siirtyessä hyvinvointialueen järjestämäksi palveluksi, riskinä on, että työhön kuntouttava näkökulma työtoiminnassa kapenee. Samalla kaupunkien työllisyydenhoidon keinovalikoima pienenee ja kaupunkien vaikutusmahdollisuudet pitkäaikaistyöttömyyteen ja työmarkkinatuen kuntaosuuksiin vähenevät.

Asiakkaiden tasa-arvo ja osallisuus

Merkittävä haaste Vantaan näkökulmasta on kokonaisuuden ohjaaminen ja erilaisten rajapintojen sujuvien palveluprosessien, yhteistyön ja tiedonkulun varmistaminen. Hyvinvointityö tulee olemaan jatkossa sekä hyvinvointialueiden että kuntien tehtävä. Kuntalaisten palveluiden näkökulmasta on erittäin tärkeää saada palveluprosessit mahdollisimman sujuviksi organisaatorajoista huolimatta. Kuntalaisen osallisuuden edistämisen näkökulmasta on tärkeää, että palvelut ovat lähellä tuotettuja sekä kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta edistäviä.